

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum angeli cognoscant res discurrendo de uno in aliud.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

4. super 22-
ne. 2. 32-11
prim. 10. 3.
in arg. 4.

Aug. dicit, quod cum uoluerit intelligit, ut patet F in auctoritate prius inducta.

AD PRIMVM uero quod in contrarium obij- citur, dicendum, quod unum tantum contingit si- mul intelligere, ut unum & per vnã formã, nihil tamen prohibet multa, ut unum simul in- telligi uel per unã formã.

AD SECUNDVM Dicendum, quod quantitas vir- tualis attenditur secundum comparationem uir- tutis ad obiecta, unde sicut corpus per quantitatẽ dimensionem potest ex diuersis suis partibus diuer- sa tangere, ita & uirtus potest diuersis applicari se- cundum diuersas comparationes ad diuersa, dum modo sit perfecta uirtus in actu, sicut ignis simul undique calefacit diuersa corpora. Et ita et intelle- ctus perfectus p̄ formã potest simul ferri in diuersa, ad que extendit se representatio illius formã, & erit multa intentione ex parte eius in quod fertur in- tellectus, sed una ex unitate intellectus & formã.

AD TERTIVM Dicendum quod intelligit si- mul multa ad que intelligenda requiritur, quod diuersis formis figuratur.

AD QUARTVM Dicendum, quod rationes idea- les non differunt, nisi per habitudines diuersas, vn- de omnes sunt vnũ per essentiam, quod nõ est de formis concretis angelo.

AD QUINTVM Dicendum, quod cum dicitur quod uirtus nõ excedit substantiam, nõ est sic in- telligendum quod nihil conueniat uirtuti, quod non conueniat substantiã: sed quod efficacia uir- tutis est secundum modum substantiã, ut si sub- stantia est materialis, & uirtus materialiter agit.

AD SEXTVM Dicendum, quod quanto aliquid est simplicius, tanto uirtute ad plura se extendit: sed quantitate diuina dimensiuã ad pauciora, & sic extẽsio dimensionis quantitatis ad multa indicat composi- tionem, extẽsio uero uirtutis indicat simplicitatẽ.

ARTICVLVS XV.

Utrum Angeli cognoscant res discurrendo de uno in aliud.

1. p. q. 58. ar. 3.

DECIMO QUINTO queritur, utrum angeli cognoscant res discurrendo de uno in aliud. Et uidetur quod sic, quicquid enim cognoscit vnũ per alterum, cognoscit discurrendo: sed an- geli cognoscunt unum per aliud, dum creaturas in uerbo intuent, ergo cognoscunt res discurrendo.

Ar. 13. & 15. huius quest.

¶ 2 Præt. Sicuti nos scimus quãdam, & quãdam ignoramus, ita etiam angeli ut ex prædictis patet: sed nos ex notis possumus in ignora deuenire. cũ igitur angeli sint altiores intellectus quam nos, uideatur quod ipsi possint ex his quã sciunt in cognitionem ignoratorum deuenire, hoc autem est discurrere, ergo ipsi de uno in aliud discurrunt.

p. 4. a med.

¶ 3 Præt. In operatione intellectus non potest atẽ diuersus motus, nisi secundum quod discurret de uno in aliud: sed angeli intelligendo mouent, ut dicit Dion. 4. ca. de Diu. nomi. qd angeli mouent, circa bonũ & pulchrũ circulariter, obliq; & recte, sicut & animã, ergo sicut animẽ discurrunt intel- ligendo, ita & angeli.

Ca. 5. tom. 3.

¶ 4 Præt. Sicut dicit Aug. in li. de Diuinatione dæ- monum, dæmones cognoscunt cordium cogita- tiones ex motibus qui in corpore apparent. hoc autem est de uno in alterum discurrere, ergo dæ- mones cognoscunt res discurrentes de uno in aliud, & eadem ratione angeli. cum eadem sit cognitio in utriusque naturalis.

Dion. paulo sine mediõ somme nãe p̄ cap. 7.

¶ 5 Præt. Maximus dicit in expositione 7. c. de Di- u. nomi. quod atq; nostrã more angelorum mul-

ta in unũ cõuoluunt: sed cõuoluerẽ multã in unũ, est p̄ collationẽ, ergo angeli cõferẽdo cognoscunt. ¶ 6 Præt. Angeli cognoscunt causã & effectus na- turales ita p̄fecte, sicut & nos; sed nos in causis uide- mus effectus, & in effectibus uideamus causã, ergo & angeli, & ita sicut nos cõferimus, cõferit & ip- si. ¶ 7 Præt. Omnis cognitio per experientiam ac- cepta, est cognitio collatiua, quia ex experientia & ex singularib; memorijs multis vnã communẽ acceptio sumitur, ut dicit in 1. Metã. sed dæmones per experientiam longi temporis multa cognos- cunt de naturalibus, ut dicit Aug. in lib. de Diu- nationibus dæmonum, & in 12. super Gen. ad lte- ram, ergo in eis est cognitio collatiua.

SED CONTRA, Omnis discursus uel est er- roneus uel alius ad particularia, uel a particularibus ad uniuersalia, quia omnis rō reducitur ad syllogis- mum & inductionem, sed sicut dicit Dion. 7. c. de Diu. nis nominibus, angeli neque a diffinitibus, sensibus congregant diuinã cognitionem, neque ab aliquo communi ad ista particularia mul- aguntur, ergo in eis nõ est aliquis discursus.

¶ 2 Præt. Secundum hoc hõ rōnalis d̄, q̄ inquir- endo discurret: sed angelus non dicitur rōnalis, sed intellectualis, ut patet per Dio. 4. c. Cælest. He- rar. ergo angeli non cognoscunt discurrendo.

¶ 3 Præt. Ut dicitur in li. de Spiritu & Anima, ratiocinatio est rationis inquisitio, sed in angelis nõ est rō, quia ratio ponitur in definitione etiam in- cut proprium eius, ut patet in eodem lib. ergo an- gelus non ratiocinatur, & sic non discurret.

¶ 4 Præt. In eodem lib. dicitur quod diuinitas est uisibilium rationes cognoscere & inuisibilium inue- stigare. Primum autem est hominis ingenium, habet sensus, ergo & secundum, & sicut non uideat angelo conuenire, qui non habet sensus.

¶ 5 Præt. Comment. Maximus dicit in 7. c. de Diu. nis nominibus, quod angeli non circumuectur ca existentium uarietatem, sicut & nostrã animã, sed secundum hoc anime circuire dicuntur rati- existentium uarietatem, quod de uno in aliud dis- scurrunt, ergo & c.

RESPON. Dicendum, quod discurrere proprie dicitur ex uno in cognitionem alterius deuenire. Dicitur autem cognoscere aliquid in aliquo, & aliquid ex aliquo quando enim aliquid in aliquo cognoscitur, uno motu fertur cognoscens in utrumque, sicut patet quãdo aliquid cognoscitur in aliquo, ut in forma cognoscibili, & talis cognitio non est dis- scursiua, nec differt quantum ad hoc, utrum aliqd uideat in propria specie, uel in specie aliena; uisus enim non d̄ conferre neq; uideo lapidẽ p̄ speciem a lapide acceptã, neque uideo lapidẽ per speciem spẽm in speculo resultantẽ: sed tũc d̄ aliqd ex alio quo cognosci, qd nõ est idẽ motus in utrumque, sed primo mouet intellectus in unũ, & ex hoc mouetur in aliud, unde hic est qdam discursus, sicut patet in demonstrationib; Primõ n. intellectus tra- tur in principia tñ, & secundario fert per p̄uocã- pia in cõclusiones. Intellectus autẽ angeli a sua crea- tione per formas innatas est perfectus respectu notius cognitionis naturalis, ad q̄ se extendit uirtus intellectiua. Sicut & materia cælestiũ corporũ naturaliter est p̄fecta, uel terminata p̄ formã, ita q̄ non remanet i potentia ad aliã formã, & p̄ hoc d̄ illa de Causis, qd intelligentia est plena forma, non effert plena, nisi tota sua potentia p̄ formas illas ter- minaret. vñ nihil eorũ, q̄ naturaliter cognoscere potest, est ei ignotũ: sed intellectus n̄ participans dicitur

